

การศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก ของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร

A STUDY OF LEARNING MANAGEMENT USING EDUCATIONAL INNOVATION AND
INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY TO PROMOTE ACTIVE LEARNING
AMONG EDUCATION STUDENTS IN BANGKOK

กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์^{1*}

Ganratchakan Letamarasak^{1*}

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประเทศไทย

¹ Faculty of Education Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author e-mail : ganratchakan.le@ssru.ac.th

Received: 26/06/2026 | Revised: 12/07/2026 | Accepted: 20/07/2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามชั้นปี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 398 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random

Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.91, S.D. = 0.73) และระดับการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.25, S.D. = 0.54) นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F(3, 394) = 4.22, p = .006$)

คำสำคัญ : สภาพการจัดการเรียนรู้; เทคโนโลยีสารสนเทศ; การเรียนรู้เชิงรุก; นักศึกษาครุศาสตร์

Abstract

The purposes of this study were to: (1) investigate the problems associated with ICT-based learning management for promoting active learning among education students in Bangkok; (2) examine the level of ICT-based learning management for promoting active learning; and (3) compare students' perceptions of ICT-based learning management for active learning across different year levels. This study employed a quantitative survey research design. The sample consisted of 398 education students in Bangkok selected through stratified random sampling. Data were collected using a structured questionnaire and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, together with one-way analysis of variance (ANOVA). The findings revealed that the overall level of problems related to ICT-based learning management was high ($M = 3.91, SD = 0.73$), while the overall level of ICT-based learning management for promoting active learning was also high ($M = 4.25, SD = 0.54$). In addition, students from different year levels demonstrated significantly different perceptions of ICT-based learning management for active learning, $F(3, 394) = 4.22, p = .006$.

Keywords : Learning management; Information technology; Active learning;

Education students

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การทำงาน และการจัดการศึกษาในทุกระดับ โดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ (Partnership for 21st Century Skills [P21], 2019) ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิมไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ (Bonwell & Eison, 1991)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการรับข้อมูลจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว (Prince, 2004) โดยเฉพาะในสาขาครุศาสตร์ ซึ่งมีภารกิจหลักในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาครุศาสตร์จึงควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะวิชาชีพ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต ทั้งนี้ มาตรฐานวิชาชีพครูและแผนการศึกษาแห่งชาติยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครจะมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการศึกษาของหน่วยงานและงานวิจัยในประเทศยังสะท้อนว่าการจัดการเรียนรู้ในหลายสถาบันยังคงเผชิญข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ยังเน้นการบรรยาย การใช้เทคโนโลยีเพื่อนำเสนอเนื้อหา มากกว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียนที่ยังไม่อยู่ในระดับที่คาดหวัง (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) ผลการวิจัยของนักวิชาการไทยยังพบว่า แม้สถาบันผลิตครูจะมีการนำระบบดิจิทัลและสื่อเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น แต่ผู้สอนจำนวนหนึ่งยังขาดการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนยังไม่มีโอกาสในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันไม่เต็มศักยภาพ (เช่น สุวิมล ว่องวาณิช, 2564) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ

นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษา (Information and Communication Technology for Education: ICT) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) สื่อดิจิทัลแบบโต้ตอบ โปรแกรมประชุมออนไลน์ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ร่วมกัน และเครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (UNESCO, 2023) นอกจากนี้ เทคโนโลยีดังกล่าวยังช่วยสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการใช้เครื่องมือดิจิทัล แต่ครอบคลุมการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ การสร้างปฏิสัมพันธ์ และการวัดและประเมินผล ตัวอย่างเช่น ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) สามารถใช้ในการวางแผนรายวิชา การจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ และการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน สื่อดิจิทัลแบบโต้ตอบและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ร่วมกันช่วยส่งเสริมการอภิปราย การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) และการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาและโครงงานเป็นฐาน (Problem- and Project-based Learning) ขณะที่เครื่องมือประเมินผลออนไลน์ช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้นและเกิดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ (UNESCO, 2023; Redecker, 2017) ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงประเมินการจัดการเรียนรู้ในมิติของการวางแผน การใช้สื่อ การจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการสนับสนุนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้เชิงรุกส่วนใหญ่มุ่งศึกษาคู ผู้สอน หรือประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม ขณะที่การศึกษาซึ่งมุ่งสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาคูศาสตร์โดยตรงยังมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังไม่พบการศึกษาที่เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาตามชั้นปีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกอย่างชัดเจน ส่งผลให้ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นปี ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ดังกล่าว โดยศึกษาสภาพปัญหา ระดับการจัดการเรียนรู้ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาคูศาสตร์ในกรุงเทพมหานครจำแนกตามชั้นปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการผลิตครูในยุคดิจิทัล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตครูให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในอนาคต ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาครุศาสตร์ให้พร้อมต่อการเป็นครูมืออาชีพในสังคมดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่/ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามชั้นปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา สาขาครุศาสตร์ กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 398 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 5 ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตาม ชั้นปีการศึกษา (ชั้นปีที่ 1–4) จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ภายในแต่ละชั้นปีตามสัดส่วนของประชากร เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของนักศึกษาทุกชั้นปีอย่างเหมาะสม

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปี ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA)

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิดเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการ เรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบาย ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาแปล ความหมายตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เชิงรุก จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ชั้นปี และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ ทางสถิติที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ตาราง 1 สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทาง การศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา สาขาครุศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	Mean	S.D.	แปลผล
1. ความพร้อมของอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการเรียน	3.89	0.74	มาก
2. ความเสถียรของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	4.05	0.68	มาก
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้เรียน	3.76	0.81	มาก
4. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี	3.92	0.77	มาก

สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศ	Mean	S.D.	แปลผล
5. การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรม Active Learning	4.11	0.65	มาก
6. การเข้าถึงสื่อและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์	3.84	0.73	มาก
7. การวัดและประเมินผลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล	3.88	0.71	มาก
8. การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีจากสถานศึกษา	3.81	0.76	มาก
รวม	3.91	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.91, S.D. = 0.73) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรม Active Learning (Mean = 4.11, S.D. = 0.65)

ตาราง 2 ระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษา
ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา สาขาครุศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

การจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศ	Mean	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.19	0.58	มาก
2. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.28	0.53	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	4.34	0.49	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	4.26	0.55	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.18	0.57	มาก
รวม	4.25	0.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.25, S.D. = 0.54) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Mean = 4.34, S.D. = 0.49)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.763	3	0.921	4.216	0.006*
ภายในกลุ่ม	86.021	394	0.218		
รวม	88.784	397			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เชิงรุกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.216$, $Sig. = 0.006$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา สาขาครุศาสตร์ กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรม Active Learning ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า แม้สถาบันอุดมศึกษาจะมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แต่การใช้เทคโนโลยียังคงกล่าวถึงมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นสำคัญ มากกว่าการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การอภิปราย และการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านการออกแบบการเรียนรู้ของผู้สอนและการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิด Active Learning ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bonwell และ Eison (1991) และ Prince (2004) ที่เสนอว่า การเรียนรู้เชิงรุกจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติ มากกว่าการรับสารเพียงฝ่ายเดียว ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muilenburg and Berge (2005) ที่พบว่า การมีเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากผู้สอนไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้แตกต่างจากงานวิจัยของ Garrison และ Vaughan (2008) ที่พบว่า การใช้ระบบ LMS ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากบริบทของสถาบันและรูปแบบการนำเทคโนโลยีไปใช้ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษารับรู้ว่าการใช้เทคโนโลยีสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้รับการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสม ผลการศึกษาสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของ Partnership for 21st Century Skills (2019) และ UNESCO (2023) ที่ชี้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันของผู้เรียน ทั้งยังสอดคล้องกับ Redecker (2017) ซึ่งเสนอว่า เทคโนโลยีจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเมื่อถูกบูรณาการในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การวางแผน การจัดกิจกรรม การติดตาม และการประเมินผล อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาผลการวิจัยรายด้าน พบว่าบางองค์ประกอบยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ซึ่งสะท้อนว่ายังมีโอกาสพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในบางกระบวนการ เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาชั้นปีสูงมีความคิดเห็นในระดับสูงกว่านักศึกษาชั้นปีต้น ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า นักศึกษาชั้นปีสูงมีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การเรียนแบบโครงการ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้มากกว่า จึงสามารถรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Potter (2019) ที่อธิบายว่า ระดับการเรียนรู้เท่าทันสื่อและประสบการณ์ในการใช้สื่อดิจิทัลส่งผลต่อการเรียนรู้และการตัดสินใจของผู้เรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Redecker (2017) ที่พบว่า สมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับสูง แต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เชิงรุกไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับกรอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง รวมทั้งประสบการณ์ของผู้เรียนในแต่ละชั้นปี ซึ่งมีผลต่อการรับรู้และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา สาขาครุศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้มีความพร้อม ทั้งด้านอุปกรณ์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้สื่อดิจิทัล การอภิปรายออนไลน์ และการเรียนรู้ผ่านโครงงาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

1.3 ควรพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การค้นคว้าข้อมูล การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครูได้

1.4 สถาบันการศึกษาควรมีแนวทางสนับสนุนผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรมและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการนำเสนอเนื้อหา แต่เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา เช่น ทักษะดิจิทัล แรงจูงใจในการเรียนรู้ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอนและนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีอย่างรอบด้านมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในกลุ่มตัวอย่างระดับอื่นหรือสาขาวิชาอื่น เพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกัน

2.4 ควรศึกษาผลของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศไปทดลองใช้จริง เพื่อประเมินผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดขั้นสูง และสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. George Washington University.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

McNair, B. (2003). *An introduction to political communication* (3rd ed.). Routledge.

OECD. (2021). *21st-century readers: Developing literacy skills in a digital world*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/a83d84cb-en>

- Partnership for 21st Century Skills. (2019). *Framework for 21st century learning*.
- Potter, W. J. (2019). *Media literacy* (9th ed.). SAGE Publications.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223–231.
- UNESCO. (2023). *Technology in education: A tool on whose terms? Global Education Monitoring Report 2023*. <https://doi.org/10.54676/aatw1274>